

L 410 blahopřeje k narozeninám. Terezín 18. 10. 1943

Sešit slohových prací chovanek dívčího domova. Obdobná sbírka vznikla také v L 414 a L 410 se jí nechal inspirovat. Sešit L 410 je věnován Willymu Groagovi, který také vytvořil kresby – v originálním vydání barevné. Na výběru prací se patrně podílela paní Zdenka Brumlíková. Sborník se skládá z 21 článků a byl vybírán ze 150 prací na témata:

- I. Můj nejsilnější zážitek v době, kdy jsem žila v Heimu
- II. Z dějin našeho Heimu
- III. Jaký vliv měl Heim na můj vývoj

Práce jsou podepsány monogramy s uvedením věku a heimu, předkládáme práce dívek z pokoje 28 a jednu navíc. Jsou provedeny nepatrné úpravy pravopisné. Texty byly přepsány na psacím stroji a ozdobeny úvodní iniciálou a některé i kresbou na závěr. Považujeme tento soubor jako vhodný podklad kooperace s jazykovou a výtvarnou výchovou. Současní žáci mohou pracovat v následujících horizontech –

- a) Psát slohové práce na zadaná témata, doplňovat je ilustracemi (po vypracování vybrané lekce, lekcí) a porovnávat je s uveřejněnými pracemi. Pro dnešní žáky lze témata například pomocí klíčových slov zpřesňovat.
- b) Hledat autorky předložených prací, dohledat jejich osudy a porovnat obsah jejich textů s dalšími zdroji, pátrat po tom, co k sobě patří – která iniciála, který obrázek – lze zadat jako dlouhodobější skupinový projekt, jeho výstupem může být například plakát, či představení apod.

Autorky prací

1. Heim 28, H.(anda) P.(ollak), 12 let
2. Heim 28, R.(uth) Sch.(achterová), 13 let
3. Heim 28, H.(ana) L.(issauová), 13 let
4. Heim 28, R.(uth) G.(uttmanová), 13 let
5. Heim 28, L.(enka) L.(indtová), 13 let
6. Heim 28, E.(va) F.(ischlová), 13 let
7. Heim 25, L. P., 13 let

„Ačkoliv jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neudolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Den před premiérou „Prodané nevěsty“ přitáhla Tella s několika děvčaty do Heimů harmonium a přehrávala nám doprovod k „Prodané nevěstě“. Vše nám vysvětlila, abychom věděly text a mohly se soustředit na hudbu. Druhého dne jsme tedy šly do tělocvičny L 417, která byla naplněná do posledního místa. Našla jsem si místečko blízko piana. Slyšela jsem „Prodanou nevěstu“ třikrát v Praze, ale nebyla nikdy tak krásná jako tady. Je vlastně úplný zázrak, že to kapelník Schächter dokázal nacvičit.

Když jsem šla domů a slyšela jsem ty všední řeči o jídle a šmelinách, o propustkách a o polních pracech, připadala jsem si jako člověk, který sní a zdají se mu krásné sny a najednou se vzbudí a všechno je zase všední jako vždycky. Stále jsem přemýšlela o „Prodané nevěstě“ a ještě v polospánku mi znělo hlavou:

„Věrné naše milování.“

Heim 28, H. P., 12 let

Heim 28, H.(anda) P.(olfak), 12 let

„Ačkoli jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Byl svátek matek. Děvčata horlivě dělala dárky pro svoje maminky. Připadala jsem si tak hrozně divně.* Myslila jsem si, že musím obdarovat toho k svátku matek, ke komu cítím skoro tak jako ke své mamince. Někdo mi nahrazuje přece maminku. A to právě jsou paní Mühlsteinová a Tella. Jeden a půl roku se o mne staraly jako matky. Proč bych se jim neodvděčila? Chci se stát také takovou jako ony. Přichystala jsem jim malé dárky. Měla jsem takový divný pocit, když jsme viděla, že paní Mühlsteinová sedí u stolu. Pomaloučku jsem se k ní přiblížila. Konečně jsem jí to dala a přidala jsem sladkou pusu a utekla jsem. Poznala jsem na paní Mühlsteinové, že byla překvapená a že měla radost. Měla jsem stokrát větší radost než ona. Šla jsem za Tellou. Třásla jsem se na celém těle. Přála jsem jí a rozplakala jsem se. Bylo mi najednou tak příjemně. Nikdy, nikdy nemohu zapomenout na terezínský svátek matek.

Heim 28, R. Sch., 13 let

Heim 28, R.(uth) Sch.(achterová), 13 let

* Mám rodiče v Palestině.

„Ačkoli jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Štěnice, štěnice, toto hrozné slovo otřásl celým Terezínem. Jednoho památ-
ného dne našlo jedno děvče z Heimů 28 ono hrozné zvíře zahlodáno ve dřevě
kavalce. Dostalo z toho všeho hysterický záchvat, a když vystřízlivěla, otloukla
ještě s několika děvčaty různá prkna na kavalci – a hrůza – štěnice, štěnice,
celé moře štěnic. Všude, kam se člověk podíval, všude štěnice. Vyvraždily jsme
toho dne celé rodiny štěnic. Umíraly všude, kde se objevil jejich nepřítel člo-
věk. Nebylo to později možné na kavalci vydržet. Spávaly jsme na chodbách
a ty, které spaly na kavalcích, měly plné tělo pupenců a štípanců. „Plynování,
plynování,“ ozývalo se ze všech koutů, neb to byla naše poslední záchrana.
Stále se chodili dívat různí lidé na onu zvláštní podívanou. Bylo to velmi
zvláštní s těmi štěnicemi. Konečně nadešel dlouho očekávaný den plynování.
Po třech dnech jsme se vrátily a co jsme neviděly: všude mrtvé štěnice. Od-
dychly jsme si radostně a nyní plyne náš život dál, ale díky bohu bez štěnic.

Heim 28, H. L., 13 let

Heim 28, H.(ana) L.(issauová), 13 let

„Ačkoliv jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Terezínem se začínají trousit zprávy čili bonkes, že pojedou transport pěti tisíc lidí. Na ulicích, v ubikacích, v Heimech je napjatá nálada. Tu a tam je slyšet hovor: Já ti povídám, že když ten transport pojedou, že v tom budu. „-Ale nepovídej, vždyť jsi chráněný, a já jsem pouhý dělník z Retschulu.“ Bohužel, to už nejsou bonkes jako bývají, ale tentokrát je to smutná pravda. V noci bude pět tisíc lidí povoláno do transportu.

U nás v Heimě již některá děvčata věděla, kdo v tom transportu je. Byla mezi nimi i moje nejlepší kamarádka. Myslíla jsme si, že bez ní nebudu moci býti. A částečně hodně špatně je zde bez ní. Dříve bych se jí svěřila a teď nemohu. Byly jsme všechny napjaty, ale v noci nic nepřišlo, dopoledne nic a už jsme z rozčilení neměly doma stání. V poledne nic nepřišlo, až odpoledne dostalo transport naše „Kuře.“ Ale nikdo jiný zatím nic. Myslíly jsme, že bude brečet, ale kdepak, naše „Kuře“ se statečně drželo. Až večer dostala transport Pavla – moje nejlepší kamarádka – a Olile. Té to nechtěli rodiče říci. Říkaly jsme si, že neusneme, ale za chvíli jsme všechny spaly, jako když nás do vody hodí. A ráno se roznášela reserva a tam byla naše Popi a Helena. Nastalo balení a odpoledne ve tři hodiny měly nastoupit. Člověk by ani neřekl, co hrůzy se může za takové dopoledne odehrát... Přišel tatínek od Kuřete a chtěl jí dobalit. Kuře mu nabídlo tři rajčata a on odmítl se slovy: „Nech si je, Zdeničko, mám takový hlad, že bych je všechny snědl.“ A pak se rozplakal a přišlo najevo, že nejedl a že nemá celá rodina docela nic, ani kousek chleba. Jak jsme to slyšely, daly jsme se do pláče a každý sháněl, co měl k jídlu. Ten den jsem viděla po třetí v životě plakat muže. Zdenka nás radostí líbala, neboť se její kufřík naplnil, ale my jsme jí odpovídaly: „Nezapomeň, že jsme jeden celek, že si navzájem pomáháme a mimochodem je to samozřejmost.“ Olile také neměla si co obléci. Pokud jsme mohly, jsme jí vypravily. Potom ve tři hodiny odešla.

Večer, když jsme ležely, pořád někdo scházel. Byla to ta děvčata, která odjela. Potom jsme řekly: „Už nikdy to nebude ta naše pravá osmadvacítka.“

Heim 28, R. G., 13 let

Heim 28, R.(uth) G.(uttmanová), 13 let

„Ačkoli jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Já bych nešla z Heimů za nic na světě. Máme v Heimů mnoho věcí, které nemohu říci, protože bych zradila Heim. Máme hodně slavností se žranicemi. Každému se u nás moc líbí. Heim na mne působil a působí moc silně. Heim je můj živel. Nevím, co budu dělat, až budu doma a budu bydlet s mámou v bytě sama. Br... Já půjdu do nějakého Heimů i doma. A budu vzpomínat na osmadvacítku v Terezíně a na děvčata v ní. Když to, paní profesorko, teď budete číst, řeknete: „Lindtová, tys přece měla psát nejsilnější zážitek v Heimů, a psala jsi takovou hloupost...“ A já Vám na to řeknu, že můj nejsilnější zážitek byl, když jsme zahajovaly stejnokroje a více Vás nemusí zajímat! Nezlobte se na mne pro moji drzost.

Heim 28, L. L., 13 let

Heim 28, L.(enka) L.(indtová), 13 let

„Ačkoliv jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Již dlouho nám Rita, naše opatrovnice, slibovala, že nám bude vypravovat hrůzostrašnou povídku, Königsmark. Konečně včera se odhodlala, a když jsme večer ležely v posteli, Rita začla. Napřed se sice zdráhala, že prý to není „pedagogické,“ ale my jsme ji přece uprosily.

Vyprávěla pravdivou příhodu, která byla též sepsána a zfilmována. Vyprávěla hrůzy, které prožila princezna, žena od synovce císaře Viléma. Vyprávěla o odvažném Franz Cois-ovi, který se tajnou chodbou dostal do věže a našel tam mrtvolu princovu. Vyprávěla o spiknutí princezniným, vyprávěla o knížeti, závistivém to švagru princeznině, vyprávěla o hvězdáři, který nakonec zemřel, zabit ďábelským strojem, vyprávěla o celém neštěstí Königsmarku. Vyprávěla, jak nakonec vrah spáchal sebevraždu, vyprávěla, jak Franz Cois uprchl do své vlasti a padl za ni. Vyprávěla, jak princezna jela za ním a na poli křížů našla jeho náhrobek s jeho jménem. Ujela pak do své vlasti, do Ruska, napsala knihu Königsmark. Kniha byla zfilmována a princezna hraje ve filmu sama sebe. Když Rita dovyprávěla, byla jsem obestřena rouškou hrůzy a hlava se mi točila z vypravování. Usínala jsem s hrůzou, ale přece mi bylo tak blaze, protože jsem věděla, že jsem v bezpečí.

Před sebou jsem stále viděla onoho stříbrovlasého kmeta – hvězdáře -, který byl vlastně ve věži umučen a připadal mi tak všemocný... jako osud...

Heim 28, E. F., 13 let

Heim 28, E.(va) F.(ischlová), 13 let

„Ačkoliv jsme v Terezíně, neztrácíme svůj optimismus a máme chuť do života a do práce. Důkazem toho, že dokážeme, to, co chceme a že chceme něco dokázat, má být náš časopis. Nejen, že se zde bude zrcadlit náš v dívčím domově veselý a kamarádský život se svými někdy chmurnými chvílemi, ale náš obzor se šíří i za hranice ghetta, naše zájmy nejsou omezeny dřevěnými závorami. Chceme samy sebe přesvědčit, že nás nikdo neodolá, že se vyrovnáme těm, které nepotkalo to štěstí stát se obyvatelem ghetta.“

Musím říci, že jsem se v domově dosti změnila, ne snad tolik životem v něm, jako jeho danými podmínkami, jež byly tak odlišné od podmínek života v kasárnách. Tam jsem bydlila ve stejném pokoji s matkou, nemusela jsem se o nic starat než snad doběhnout pro menáž nebo zamést podlahu. Věděla jsem, že jsem velice líná a nesamostatné stvoření, které jen každému překáží a je na obtíž, ale přece jsem se nevzchopila a zůstala dál tak „nemožná.“ A vím, že to maminku hodně zarmucovalo.

Když jsem se přestěhovala do domova, rozumí se samo sebou, že jsem se musila o sebe více starati, i když jsem měla všechny věci a potraviny u maminky. Už jen to, že jsem si musila sama ustýlat a sama přemýšlet, jak si zlepšit menáž, sama si oddělovat denní díl chleba, vědět, co mám v kufru a na kterém místě, už ty maličkosti, které by se pro dívku, jež zde byla bez rodičů, zdály směšné, mne hodně změnily. Nemohu říci, že bych snad byla samostatnější, ale přeci jen ta „nemožnost“ se hodně změnila. To je dobrý vliv Terezína na mne, neboť myslím, že doma bych ještě dlouho zůstala taková, jaká jsem byla.

Druhá přednost domova byla, že jsem se octla mezi děvčaty. Protože – ačkoliv mi většina děvčat v třináctce připadala povrchní a nekamarádská – přece to byla jiná společnost než dospělé ženy a jejich malé děti z kasáren. Ovšem ze začátku jsem se tu cítila opuštěná a nespokojená, protože jsem byla zvyklá na stálý styk s matkou a důvěrnou kamarádku, která by mi ji v jistém smyslu nahradila, nalézám vždy velmi těžko a teprve za delší dobu. Ale když jsem si tu zvykla, už bych nikdy nepomýšlela na to, vrátiti se zpět do kasáren, poněvadž jsem viděla výhody dívčí společnosti. Zvláště když jsem si tak našla lidi se stejnými zájmy a názory, s kterými jsem mohla pohovořit, kterým jsem stačila já a kteří stačili mně.

Celkem mohu říci: samostatnější život v domově dal i mně větší samostatnost, dále jsme získala kruh dobrých přátel a naučila jsem se kamarádství.

Heim 25, L. P., 13 let